

POVEZANOST NEKIH POREMEĆAJA LIČNOSTI I PONAŠANJA MALOLJETNIH
DELINKVENATA KOJIMA JE IZREČENA SANKCIJA DOM ZA PREODGOJ I NEKIH
OBILJEŽJA SOCIJALNE PATOLOGIJE NJIHOVIH OBITELJI¹

Milko Mejovšek

Izvorni znanstveni članak

Odsjek za socijalnu pedagogiju
Fakultet za defektologiju, Zagreb

UDK: 376.5
Zaprimljeno: 15.12.93

Sažetak

Na uzorku 173 ispitanika oba spola, koji su u dobi od 14 do 21 godine bili uključeni u institucionalni tretman (dom za preodgoj), analizirane su relacije između nekih poremećaja ličnosti i ponašanja i nekih obilježja socijalne patologije obitelji.

Cilj istraživanja sastojao se u provjeri hipoteza o dominantnom značenju poremećenih odnosa u obitelji u genezi poremećaja ličnosti i ponašanja maloljetnih delinkvenata kojima je izrečena sankcija dom za preodgoj, kao i o značenju alkoholizma roditelja, posebno oca, u poremećajima odnosa u obitelji.

Iz strukture prvoga i drugoga para kanoničkih dimenzija proizlazi da su odnosi u obitelji i alkoholizam roditelja temeljne varijable za objašnjavanje poremećaja u ličnosti i ponašanju maloljetnika, te bi u budućim kriminološkim istraživanjima ovim varijablama trebalo posvetiti najveću pozornost. Varijablu odnosi u obitelji trebalo bi u načelu rasčlanjivati u jedan sustav varijabli.

Cljučne riječi: maloljetnička delinkvencija, poremećaji ličnosti i ponašanja, obitelj.

1. UVOD

U kriminološkim se istraživanjima zahvaljujući klasičnoj studiji Glueckovih (1950) velika pozornost pridaje proučavanju raznih obilježja obitelji, kao potencijalnih etioloških čimbenika poremećaja u ličnosti i ponašanju koji prethode kriminalnom ponašanju. U interakcijskom spletu raznih okolnosti posebno se ističu strukturalna cjelovitost obitelji, socioekonomski status, socijalnopatološke pojave i odnosi u obitelji (Mikšaj-Todorović, 1988; Singer i Mikšaj-Todorović, 1989; Mikšaj-Todorović i Mejovšek, 1990).

Veći broj istraživanja upućuje na zaključak da bi najveću pozornost trebalo usmjeriti na poremećaje odnosa u obitelji i socijalnopatološke pojave u obitelji, po svemu sudeći veoma snažne čimbenike nepovoljnog razvoja mlade ličnosti (Glueck i Glueck, 1950; Dobrenić, Poldrugač i Singer, 1975; Kovačević, 1981; Mejovšek, 1987; Momirović Poldrugač i Bašić, 1988; Mikšaj-Todorović, 1988; Koller-Trbović, 1989; Singer i Mikšaj-Todorović, 1989; Ajduković, 1990; Bašić, 1990; Mikšaj-Todorović i Mejovšek, 1990; Uzelac, 1990; Bašić i Žizak,

1991; Hošek, Lučić i Radaković, 1991; Koller-Trbović, 1991; Lebedina-Manzoni, 1991; Vučinić-Knežević i Mikšaj-Todorović, 1991).

Odnosi u obitelji i briga za dijete i maloljetnika, posebno za pravilan odgoj, te socijalnopatološke pojave koje su s odnosima u neposrednoj svezi, značajniji su u genezi poremećaja u razvoju i od strukture i od socijalnog statusa obitelji (Dobrenić, Poldrugač i Singer, 1975; Kovačević, 1981; Mejovšek i Kovačević, 1984; Mikšaj-Todorović, 1988; Momirović, Poldrugač i Bašić, 1988; Ajduković, 1990). Odgoj djece i maloljetnika bitno je poremećen kada su u obitelji prisutne socijalnopatološke pojave i poremećeni odnosi. Nedostatan i nekonzistentan odgoj, prestrog ili preblag, kao i bezrazložno kažnjavanje, osnovna obilježja odgoja delinkvenata, ne pružaju mogućnosti izbora pozitivnog uzora za identifikaciju (Dobrenić, Poldrugač i Singer, 1975.; Singer i Mikšaj-Todorović, 1989). Frustracije roditelja u takvim obiteljima izazvane nepodnošljivim interpersonalnim odnosima dovode do agresivnosti koja se potom usmjerava i na mlade članove i u odgojne postupke. Odnosi u obitelji su prema tome bez

¹Ovaj je rad dio projekta "Evaluacija modela tretmana mladih s poremećajima u ponašanju", tematska jedinica "Evaluacija institucionalnog tretmana maloljetnika i mladih punoljetnih osoba.

ikakve dvojbe u najužoj svezi s odgojem djece, a time i s usvajanjem trajnih modela (neprilagođenog) ponašanja.

Nazočnost socijalnopatoloških oblika ponašanja u obiteljima maloljetnih delinkvenata i velika vjerojatnost da i oni manifestiraju takve oblike ponašanja (Dobrenić, Poldrugač i Singer, 1975; Mikšaj-Todorović, 1988; Singer i Mikšaj-Todorović, 1989) nije nezavisna od socijalnog statusa obitelji (Mikšaj-Todorović, 1988; Singer i Mikšaj-Todorović, 1989; Mikšaj-Todorović i Mejovšek, 1990) i strukture obitelji (Mikšaj-Todorović, 1988; Singer i Mikšaj-Todorović, 1989) što potvrđuje složenost interakcijskog djelovanja raznih obilježja obitelji. Rezultati navedenih istraživanja pokazuju da uz socijalnopatološke pojave u obitelji postoji i vjerojatnost niskog socijalnog statusa i nepovoljnosti strukture obitelji.

Među socijalnopatološkim pojavama u obitelji alkoholizam bez ikakve dvojbe zauzima centralno mjesto, a to posebno vrijedi za alkoholizam oca. Ova konstatacija proizlazi neposredno ili posredno iz svih ranije navedenih istraživanja. Bez obzira na uzroke i povode, uz alkoholizam u obitelji veže se u pravilu sniženi socioekonomski status, poremećeni odnosi i neprimjereni odgoj mladih članova obitelji (Singer i Mikšaj-Todorović, 1989). Alkoholizam roditelja može se smatrati jakim endogenim i egzogenim čimbenikom psihičkih poremećaja djece i maloljetnika. Uz alkoholizam roditelja, posebno oca, kumuliraju se razna negativna obilježja obitelji. Pri težim oblicima poremećaja u ponašanju djece i maloljetnika, pri višekratnom povratu, kumuliraju se utjecaji raznih negativnih obilježja obitelji. (Singer i Mikšaj-Todorović, 1989).

Iz navedenih istraživanja nameće se hipoteza da su odnosi u obitelji temeljna kriminološka varijabla koja ima najveće prediktivno značenje za predviđanje poremećaja u ponašanju i zatim sklonosti kriminalitetu. Također se može pretpostaviti da alkoholizam roditelja, posebno oca, od svih socijalnopatoloških pojava u obitelji najviše narušava odnose unutar obitelji. Cilj istraživanja sastoji se u provjeri ovih hipoteza na jednom uzorku maloljetnih delinkvenata kojima je izrečena sankcija dom za preodgoj.

2. METODA

Podaci za ovo istraživanje prikupljeni su na temelju dokumentacije Okružnog suda u Zagrebu, za ukupno 173 osobe oba spola koje su u dobi od 14 do 21 godine života bile uključene u institucionalni tretman, dom za

preodgoj. Podaci se odnose na vremensko razdoblje od 1982. do 1990. godine. U uzorak su ušle sve one osobe za koje su postojali u dokumentaciji svi traženi podaci.

Podaci su organizirani u dva skupa varijabli: ličnost i ponašanje ispitanika, te sociopatološke pojave u obitelji ispitanika.

Ličnost i ponašanje:

1. Mentalna retardacija (1. ne, 2. da)
2. Neuroza (1. ne, 2. da)
3. Agresivnost (1. ne, 2. da)
4. Prekomjerno konzumiranje alkohola (1. ne, 2. da)
5. Konzumiranje droga (1. ne, 2. da)
6. Skitnja (1. ne, 2. da)
7. Bježanje od kuće (1. ne, 2. da)
8. Prosjačenje (1. ne, 2. da)
9. Promiskuitet (1. ne, 2. da)
10. Druženje s asocijalnim osobama (1. ne, 2. da)
11. Specifična psihofizička obilježja (1. ne, 2. da)

Patologija obitelji:

1. Poremećenost odnosa u obitelji (1. nisu poremećeni, 2. jesu, ali bez svada i fizičkih razračunavanja, 3. samo svade, 4. svade i fizička razračunavanja)
2. Prekomjerno konzumiranje alkohola - otac (1. ne, 2. da)
3. Prekomjerno konzumiranje alkohola - majka (1. ne, 2. da)
4. Prekomjerno konzumiranje alkohola - drugi članovi uže obitelji (1. ne, 2. da)
5. Sklonost skitnji - otac (1. ne, 2. da)
6. Sklonost skitnji - majka (1. ne, 2. da)
7. Sklonost neradu - otac (1. ne, 2. da)
8. Sklonost neradu - majka (1. ne, 2. da)
9. Sklonost promiskuitetu - otac (1. ne, 2. da)
10. Sklonost promiskuitetu - majka (1. ne, 2. da)
11. Osudivanost za kaznena djela - otac (1. ne, 2. da)
12. Osudivanost za kaznena djela - majka (1. ne, 2. da)
13. Osudivanost za kaznena djela - drugi članovi uže obitelji (1. ne, 2. da)

U obradi podataka utvrđena je kanonička povezanost između skupa varijabli ličnosti i ponašanja i skupa varijabli patologije obitelji. Primijenjena je standardna biortogonalna kanonička korelacijska analiza H. Hotellinga.

3. REZULTATI

Kanonička korelacijska analiza istaknula je dvije strukture ličnosti i ponašanja ispitanika

u odnosu prema patologiji obitelji.

Prvi par kanoničkih dimenzija pokazuje da općenito ne postoje ili su rjeđi poremećaji u ličnosti i ponašanju ispitanika kada u obitelji nema ili su rijetke socijalnopatološke pojave, odnosno da se poremećaji u ličnosti i ponašanju mogu očekivati uz nazočnost ovih pojava u obitelji.

Ako se detaljnije analizira struktura prvoga para kanoničkih dimenzija, može se zaključiti da u onim obiteljima u kojima oba

roditelja rade i u kojima prema tome ne postoji sklonost neradu i skitnji, kao niti promiskuitetu i činjenju kaznenih djela, ali u kojima postoji mogućnost poremećenih odnosa uz sklonost konzumiranju alkoholnih pića, postoji u tom slučaju i vjerojatnost neurotskog ponašanja ispitanika kao i druženja s asocijalnim osobama. Na temelju strukturiranosti kanoničke dimenzije u prostoru obitelji može se već naslutiti da su odnosi u obitelji i alkoholizam roditelja osnovne varijable patologije obitelji.

Tablica 1/Table 1 - Značajnost kanoničkih korelacija/Significance of canonical correlations

Koeficijent korelacije - Correlation coefficient	Determinacij - Determinatio	Hi -kvadrat/ Chi -square	Stupnjevi slobode - Degrees of freedom	P
.54	.29	211.27	143	.000
.51	.26	155.37	120	.016

Tablica 2/Table 2 - Koeficijenti (X) struktura (F) i krosstruktura (C) u prostoru varijabli ličnosti i ponašanja/Coefficients (X), structure (F) and cross-structure (C) of personality and behaviour

	X 1	F 1	C 1	X 2	F 2	C 2
1 .	- . 3 0	- . 4 6	- . 2 5	. 0 3	. 1 4	. 0 7
2 .	. 0 5	. 0 1	. 0 0	. 2 0	. 2 9	. 1 5
3 .	- . 1 0	- . 1 2	- . 0 6	- . 2 1	- . 1 2	- . 0 6
4 .	- . 1 8	- . 2 5	- . 1 3	. 6 3	. 5 1	. 2 6
5 .	. 0 1	- . 0 3	- . 0 2	- . 3 3	- . 2 2	- . 1 2
6 .	- . 4 5	- . 4 1	- . 2 2	. 1 4	. 2 0	. 1 1
7 .	. 2 7	- . 1 9	- . 1 0	. 4 7	. 3 4	. 1 8
8 .	- . 7 2	- . 7 5	- . 4 1	- . 2 0	- . 2 4	- . 1 2
9 .	- . 2 5	- . 3 0	- . 1 6	- . 2 6	- . 1 6	- . 0 8
1 0 .	. 3 6	. 0 5	. 0 3	- . 5 1	- . 3 7	- . 1 9
1 1 .	. 1 7	. 2 4	. 1 3	. 3 0	. 1 9	. 1 0

Tablica 3/Table 3 - Koeficijenti (X) struktura (F) i krosstruktura (C) u prostoru varijabli patologije obitelji/ Coefficients (X), structure (F) and cross-structure in domain of family pathology

	X 1	F 1	C 1	X 2	F 2	C 2
1 .	. 0 9	- . 0 5	- . 0 2	. 2 7	. 4 7	. 2 4
2 .	. 0 3	- . 0 2	- . 0 1	. 2 1	. 4 4	. 2 3
3 .	. 5 1	- . 0 6	- . 0 4	. 4 5	. 4 7	. 2 4
4 .	- . 1 4	- . 2 7	- . 1 4	. 1 6	. 1 1	. 0 6
5 .	- . 4 1	- . 6 3	- . 3 4	- . 0 9	. 0 9	. 0 4
6 .	. 1 7	- . 4 6	- . 2 5	- . 2 7	- . 0 7	- . 0 4
7 .	- . 1 3	- . 5 1	- . 2 7	. 5 0	. 3 7	. 1 9
8 .	- . 9 1	- . 7 8	- . 4 2	- . 0 2	. 1 7	. 0 9
9 .	. 1 5	- . 1 6	- . 0 9	- . 3 1	- . 2 3	- . 1 2
1 0 .	- . 1 3	- . 3 3	- . 1 8	. 0 0	- . 0 6	- . 0 3
1 1 .	. 0 2	- . 1 5	- . 0 8	. 0 2	. 1 3	. 0 7
1 2 .	- . 1 9	- . 1 6	- . 0 8	. 1 1	. 1 3	. 0 6
1 3 .	- . 0 4	- . 2 1	- . 1 1	- . 5 6	- . 4 9	- . 2 5

Da su odnosi u obitelji i s njima u najužoj svezi alkoholizam oca i majke, temeljni čimbenici za objašnjavanje poremećaja u ličnosti i ponašanju ispitanika, veoma istaknuto i jasno pokazuje struktura drugoga para kanoničkih dimenzija. Uz poremećaje ličnosti i ponašanja, među kojima se ističu sklonost alkoholizmu, bježanju od kuće i skitnji, kao i neurotičnom ponašanju, nadovezuju se poremećeni odnosi unutar obitelji, sklonost alkoholizmu oca i majke, kao i sklonost oca neradu.

U prvom planu poremećaja u ponašanju maloljetnika nalazi se alkoholizam koji dominira i u patologiji obitelji. Maloljetnik se još u trenutku kada su prikupljeni podaci nije intenzivnije družio s asocijalnim osobama, ali su u tom smislu stvoreni veoma pogodni preduvjeti. S razlogom se može pretpostaviti da se u izricanju sankcije dom za preodgoj sud izričito rukovodio urgentnom potrebom za izdvajanjem maloljetnika iz veoma nepovoljne primarne socijalne sredine. Uvjeti za život u takvoj obitelji nalikuju onima kakvi postoje u tzv. multiproblemskoj obitelji. Uz pretjeranu sklonost konzumiranju alkoholnih pića i pomanjkanje radnih navika, nadovezuju se duševne bolesti i mentalna retardacija (Singer i Mikšaj-Todorović, 1989). Posebno se ističe "trijada": poremećeni odnosi u obitelji, alkoholizam oca i nerad oca. Navedena tri obilježja u relativno su visokim interkorelacijama (Mikšaj-Todorović, 1988; Singer i Mikšaj-Todorović, 1989).

U klasičnoj studiji Glueckovih (1950) odnosi u obitelji, odnosno stupanj unutarnje povezanosti obitelji ima najjaču prediktivnu vrijednost za prognozu delinkventnog ponašanja. U obiteljima

poremećenih odnosa nema pozitivnih emocija između roditelja i djece i time niti preduvjeta za uspješan proces socijalizacije.; "...dijete u obitelji ne stječe socijalizirane oblike ponašanja toliko zbog poštovanja apstraktnih društvenih normi već prije svega iz ljubavi prema svojim roditeljima" (Singer i Mikšaj-Todorović, 1989, str. 163).

Razna obilježja obitelji su u interakcijskom odnosu te dolazi do kulminiranja negativnih utjecaja. Uz poremećene odnose u obitelji moguće se najprije očekivati socijalnopatološke pojave, a potom i nizak socioekonomski status i poremećenost obiteljske strukture. Kumulacija negativnih obilježja obitelji dovodi se u vezu i s doseljavanjem u urbanu sredinu i time s problemima adaptacije s kojima se obitelj suočava (Singer i Mikšaj-Todorović, 1989).

Ajduković (1990) navodi tri stupnja u genezi delinkventnog ponašanja: poremećeni odnosi u obitelji dovode do poremećaja u ponašanju mladih i zatim do delinkventnog ponašanja. "Poremećaji u ponašanju mladih su, po svemu sudeći posredujuća varijabla između nekih aspekata interakcije u obitelji i njihovog delinkventnog ponašanja" (str. 162).

Na različitim uzorcima ispitanika, od dječjeg uzrasta do mladih punoljetnih osoba koje su počinile kaznena djela, pokazalo se da su odnosi u obitelji temeljna varijabla za objašnjavanje uspješnosti resocijalizacije (Bujanović-Pastuović, Mejovšek i Uzelac, 1984; Mejovšek i Kovačević, 1984; Momirović, Poldrugač i Bašić, 1988; Ajduković, 1990;

Uzelac, 1990).

Poremećaji interpersonalnih odnosa u obitelji značajno su povezani s poremećajima u školovanju djece i maloljetnika (Bujanović-Pastuović, Mejovšek i Uzelac, 1984). Dobri međuljudski odnosi u obitelji jedan su od bitnih čimbenika u postizanju povišenoga aktivnog socijalnog statusa maloljetnika u postpenalnom razdoblju (Mejovšek i Kovačević, 1984). Različiti modaliteti asocijalnog ponašanja maloljetnika u najužoj su svezi s agresivnim sklopom ličnosti i raznim indikatorima poremećenih odnosa u obitelji (Momirović, Poldrugač, Bašić, 1988). Delinkventno ponašanje mladih generira se iz nepovoljnih interakcija unutar obitelji koje se manifestiraju asocijalnim pojavama i neadekvatnim odgojnim postupcima (Ajduković, 1990). Recidivizam mladih u značajnoj je pozitivnoj korelaciji s poremećajima odnosa u obitelji (Uzelac, 1990).

U istraživanjima na djeci predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta kod koje su zapaženi poremećaji u ponašanju, zaostajanje u kognitivnom i konativnom razvoju, kao i primjena neadekvatnih odgojnih postupaka, također je utvrđena relativno visoka povezanost s poremećajima odnosa u obitelji (Mejovšek, 1987; Koller-Trbović, 1989; Bašić, 1990; Bašić i Žižak, 1991; Koller-Trbović, 1991; Lebedina-Manzoni, 1991; Hošek, Lučić i Radaković, 1991; Vučinić-Knežević i Mikšaj-Todorović, 1991).

Asocijalne pojave u obitelji (uz poremećene odnose u obitelji) nepovoljno djeluju na odgojne postupke (Ajduković, 1990; Vučinić-Knežević i Mikšaj-Todorović, 1991) a neadekvatni odgojni postupci u obitelji povezani su s poremećajima u ponašanju mladih (Ajduković, 1990).

Iz rezultata ovoga istraživanja, kao i većine navedenih istraživanja, jasno proizlazi da su odnosi u obitelji temeljna varijabla za razumijevanje poremećaja u ličnosti i ponašanju i potom devijantnog i delinkventnog ponašanja. U kriminološkim studijama proučavanja obitelji uvijek bi trebalo krenuti od ove temeljne varijable koja se potom može i treba rasčlaniti u indikatore raznih aspekata poremećaja odnosa između članova obitelji, a nakon toga u koncentričnim krugovima prema periferiji trebalo bi zahvaćati i ostale aspekte uvjeta obiteljskoga života. Polazeći u kriminološkim istraživanjima

od ove koncepcije vjerojatno će se bolje moći osvijetliti složeni interakcijski splet raznih obilježja obitelji i uspješnije evaluirati njihov relativni utjecaj u genezi poremećaja u ličnosti i ponašanju djece i maloljetnika. Može se pretpostaviti da bi time i potrebna društvena pomoć ovim obiteljima mogla biti efikasnije pružena.

Poremećaji odnosa u obitelji najjače su povezani s prekomjernim konzumiranjem alkohola. To potvrđuju strukture oba para kanoničkih dimenzija, naročito struktura drugoga para kanoničkih dimenzija. Prema tome, uz odnose u obitelji i alkoholizam roditelja, također je temeljna kriminološka varijabla, varijabla koja najbolje predviđa odnose u obitelji.

Dobiveni rezultati daju dovoljno povoda za prihvaćanje polaznih hipoteza. Dobivene rezultate, koje podržava i niz drugih istraživanja trebalo bi respektirati u budućim kriminološkim istraživanjima. U sustavu varijabli obitelji centralno mjesto trebaju zauzimati varijable odnosa u obitelji i uz njih varijable o alkoholizmu roditelja. Odnosi u obitelji su u dosadašnjim istraživanjima uglavnom ispitivani na sasvim globalnoj razini, pa su ostali nezabilježeni mnoge specifične i za poremećaje u ponašanju i kriminalitet veoma važne pojedinosti obiteljske komunikacije. Odnosi u obitelji, odnosno komunikacija između članova obitelji veoma je složeno područje koje nije jednostavno za ispitivanje, jer je teško prodrijeti u zatvorenost i intimu obiteljskoga života. Iako se neposredno ovi odnosi ne mogu ispitivati, postoji više posrednih načina koji to omogućavaju, a koji su dovoljno objektivni i pouzdani da osiguravaju podatke visokoga stupnja vjerodostojnosti. Najbolji od tih načina je najvjerojatnije onaj u kojem dijete ili maloljetnik pomoću dobro odabranog sustava varijabli opisuje odnose u obitelji sa svoga stajališta, odnosno onako kako ih ono doživljava (vidi поближе o tome u članku P. Brajše: Interpersonalna komunikacija u obitelji, Defektologija, 1991, 28, 2, 117-124). Planiranje takvih istraživanja, kao i izrada prikladnog instrumentarija za ispitivanje odnosa u obitelji, odnosno komunikacije unutar obitelji, čini se važnim korakom naprijed u prikupljanju kvalitetnih informacija, kako za potrebe tretmana, tako i preventivnih djelatnosti.

4. LITERATURA

1. Ajduković, M.: Karakteristike odgoja u porodici u relaciji s patologijom porodice i poremećajima u ponašanju mladih počinitelja krivičnih djela. Savjetovanje na temu: Delinkvencija mladih, Varaždin, 9-11. travnja 1990.
2. Bašić, J.: Razlike u odnosima roditelja prema predškolskoj djeci koja manifestiraju odnosno

- ne manifestiraju neke oblike poremećaja u ponašanju. Defektologija, 1990, 26, 1, 69-80.
3. Bašić, J., Žižak, A.: Relacije faktora komu-nikacije u obitelji i poremećaji u ponašanju djece. Defektologija, 1991, 27, 2, 125-134.
 4. Bujanović-Pastuović, R., Mejovšek, M., Uzelac, S.: Tok školovanja maloljetnih delinkvenata u Zagrebu. Sveučilišni računski centar, Zagreb, 1984.
 5. Dobrenić T., Poldrugač, V., Singer, M.: Porodične prilike maloljetnih delinkvenata. Defektologija, 1975, 11, 1, 3-30.
 6. Glueck, S., Glueck, E.: Unraveling juvenile delinquency. Commonwealth Fund, New York, 1950.
 7. Hošek, A., Lučić, Z., Radaković, S.: Prilog proučavanju utjecaja prilika u obitelji na razvoj nekih osobina ličnosti. Defektologija, 1991, 27, tematski broj, 189-198.
 8. Koller-Trbović, N.: Odnosi u obitelji, socio-patološke pojave i neke karakteristike ličnosti roditelja u relaciji s poremećajima u ponašanju predškolske djece prema procjeni roditelja. Defektologija, 1989, 25, 2, 271-288.
 9. Koller-Trbović, N.: Aktuelne karakteristike obitelji djece stare 11 godina u relaciji s modalitetima poremećaja u njihovom ponašanju. Defektologija, 1991, 27, tematski broj, 87-106.
 10. Kovačević, V.: Problemi resocijalizacije maloljetnika s delinkventnim ponašanjem. Fakultet za defektologiju i Izdavački centar Rijeka, Zagreb-Rijeka, 1981.
 11. Lebedina-Manzoni, M.: Aktuelne obiteljske prilike djece stare 11 godina u relaciji s nekim njihovim kognitivnim osobinama. Defektologija, 1991, 27, tematski broj, 175-182.
 12. Mejovšek, M. Kovačević, V.: Povezanost nekih socijalnih stavova i socijalnih karakteristika maloljetnika nakon zavodskog tretmana. Primijenjena psihologija, 1984, 5, 1-2, 15-23.
 13. Mejovšek, M.: Povezanost između poremećaja u ponašanju djece u predškolskim ustanovama i njihovih obiteljskih prilika na području Zagreba. (u) Bašić, J., Mavrin-Cavor, Lj., Mejovšek, M., Urli, A.: Oblici poremećaja u ponašanju djece u predškolskim ustanovama i uvjeti života u obitelji na području grada Zagreba. Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1987.
 14. Mikšaj-Todorović, Lj.: Obiteljske i socio-demografske karakteristike maloljetnih delinkvenata u SR Hrvatskoj i povezanost s nekim oblicima poremećaja u ponašanju, disertacija, Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1988.
 15. Mikšaj-Todorović, Lj., Mejovšek, M.: Kanoničke relacije između sociopatoloških pojava i socio-ekonomskog statusa porodica maloljetnih delinkvenata, Defektologija, 1990, 26, 1, 87-94.
 16. Momirović, K., Poldrugač, Z., Bašić, J.: Kanoničke relacije ponašanja delinkvenata i njihovih psihosocijalnih obilježja, Defektologija, 1988, 24, 2, 77-86.
 17. Singer, M., Mikšaj-Todorović, Lj.: Delinkvencija mladih, Globus, Zagreb, 1989.
 18. Uzelac, S.: Relacije između socijalno-patoloških pojava u porodicama mladih učinioca krivičnih djela i njihovog kriminalnog povrata. Savjetovanje na temu: Delinkvencija mladih, Varaždin, 9-11. travnja 1990.
 19. Vučinić-Knežević, M., Mikšaj-Todorović, Lj.: Socijalno patološke pojave u porodici učenika i mogućnosti odgoja. Defektologija, 1991, 27, tematski broj, 151-166.

RELATIONS BETWEEN SOME PERSONALITY AND BEHAVIOR DISORDERS OF JUVENILE DELINQUENTS WHO WERE GIVEN INSTITUTIONAL REEDUCATION SANCTION AND SOME FEATURES OF SOCIAL PATHOLOGY OF THEIR FAMILIES

Summary

The aim of this investigation was to check the hypotheses about dominant importance of disturbed relations in family, as the ethiological mechanism of personality and behavior disorders of juvenile delinquents and also about importance of parents' alcoholism, especially that of fathers, on family relations disturbances.

The sample of examinees consisted of 173 juvenile delinquents of both sexes undergoing institutional reeducation treatment at the age between 14 and 21.

Variables were divided in two sets, one of 11 variables of personality and behavior disorders and another of 13 variables of sociopathology of family. Variables of personality and behavior disorders: 1. mental retardation, 2. neurosis, 3. aggressiveness, 4. exaggerated alcohol consumption, 5. narcotic consumption, 6. roving, 7. home escape, 8. mendicancy, 9. promiscuity, 10. keeping company with asocial persons, 11. specific psycho-physical marks. Variables of sociopathology of the family: 1. relations disturbances between members of the family, 2. exaggerated alcohol consumption - father, 3. exaggerated alcohol consumption - mother, 4. exaggerated alcohol consumption - other members of the family, 5. roving - father, 6. roving - mother, 7. inactivity - father, 8. inactivity - mother, 9. promiscuity - father, 10. promiscuity - mother, 11. crime sentenced - father, 12. crime sentenced - mother, 13. crime sentenced - other mem-

bers of the family.

Relationship between these two sets of variables was carried out by means of canonical correlation analysis.

Two pairs of canonical variables were obtained. Their structures indicate that both hypotheses can be accepted. Relations between members of the family are of importance for the explanation of personality and behavior disorders of juvenile delinquents. Many similar investigations in this field confirm this conclusion. For further investigations a suggestion is that the relations between members of the family must be elaborated through larger set of variables indicating many details of the interactions and communication inside the family. It seems that the best way to collect data about the intrafamily interactions is the examinees' "self-report method".

Obtained results show further that disturbances in the intrafamily interactions are dominantly provoked by exaggerated alcohol consumption of parents. It is obvious that disturbances in the intrafamily interactions, exaggerated alcohol consumption of parents and disorders of personality and behavior of juvenile delinquents are in very close connection. It is important to note that the alcohol consumption by the juvenile delinquents is very probable in these circumstances and also another kind of socially deviant behavior.

Investigations of the intrafamily interactions are very difficult because of the secrecy and intimacy of private life. For this purpose new strategies must be developed including the construction of adequate instruments. Perhaps, one of the best approach is the "self-report method" where juvenile delinquents alone evaluate through different items the quality of relations between members in their own families. This is important and useful not only for scientific researches, but also for the realization of prevention and treatment programs.

Key words: juvenile delinquency, personality and behavior disorders, family.